

WIJS.

Onderwijs in de gere School.

ch onderwijs in de
ter verzorgd is dan
ich kunnen er oor-
roede resultaten te
e-er van nader te

zou zijn, als zou
blijven gewerkt, mag
t omdat de onder-
g naverkt, als al-
waar aantrekken
agvermogen.

vegen, de mindere
deksleven voor Gods
Neen, we zien niet
zeer genoten, van
lochttersverenigun-
griest wat we voor
n, dan dat we het
n prijzen.

heid ieder onder
of ze met heiligen
in de huisgezinnen
len eisch van hun

die zich van deze
ten niet gering in
nden gezinnen, uit
r leerlingen trekt.
l over heel de lijn
tijd en bezetting
l niet ten volle be-
terk deprimeerend
p school en eute-
of de kinderen als
sch onderwijs op
aad op de kluiten,
grestrooid.

zaak op te delven
m steeds zwaarder
nde en kennis der
d. Daar komt voer

moderne talen en
uden bij. De hoe-
f ergroot. Zoo zeer
akelijk wordt ge-
n worden gedaan
n de kennisvakken

n. Van de geeste-
in deel in beslag
enis meer gemaakt
vakken veel meer
erste over, het ge-
bij beter onderwijs

zijn. Kinderen im-
mheid, vinden in
klop, wanneer de
er onderwijzer zal
k of als het aller-
diten zien. Welnu,

wel waarlijk het
i het geheel eenige
or 1900 de ouders
tut den greep van
onderwijs te ont-
hool krachten de

in Bijbel. Althans
te leerlingen naar
daar ook, ja vaak
n aardrijkskunde,

is ze er zijn, in de
k de methode niet
ve van „Gerefor-
der boven afdruk-
lgemeen Christen-
dat uitwerking en

in haar drie for-
t opzicht heeft ze
aige andere orga-
iek Gereformeerde
tja, geeft ook den
rilt.

ool van den Bijbel
e moet iedere ge-
eurtentissen steeds
gelijk zo in de ge-
d te vervullen. De

school voor Gere-
zijn, het boek van
uwing is van Zus-
stus Jezus onzen
l verhaal van wat
or Jezus Christus

, tot haar zalging
elke geschiedenis
Het is heel den
Ook in het Oude
aat om den tegen-
en den kring van

Koninkrijk Gods
schrijver het voor-
a op het partiele
licht. Maar zeker
nderwijzer(es) die
lan zal het onder

willen we gaarne
nderwijs Christe-
n het middelpunt
le profetieën van
s) hem (d.i. den
ze tekst geeft een

program voor ieder die anderen predikt. Het geldt vooral voor kinderen, die de kennis van de heerlijkheid Gods niet beter leeren verstaan dan wanneer ze afschijnt van het aangezicht van Jezus Christus. — Onze vertelling, onze Bijbelles mag niet zoo wezen, dat de kinderen wel Petrus, wel Judas, wel Barabbas, maar niet Jezus zien. De tijdsafrekenen b.v. mogen niet zoo zijn, dat de Man van Smarten er slechts zijdelings tusschen door schuift. — De discipelen zagen op den berg der Verheerlijking naast den Christus een tijdlang Mozes en Elia. Maar aan het eind zien ze niet dan Jezus alleen. Zoo worde de inhoud van de vertelling als geheel genomen.

We moeten eindigen. Er zou meer goeds van dit werk van Dr. Van Dijk te zeggen zijn. Gaarne wezen we op de aansporing om toch vroeg met de catechisatie te beginnen — jong gewend, oud gedaan. Ook zouden we nog wel een enkel puntje naar voren brengen, waarin we met den geachten schrijver verschillen, maar genoeg. We zijn voor deze uitgave dankbaar. STRIKWERDA.

PERSSCHOUW.

Een oude herinnering.

Dr. J. Schoonhoven geeft in „Delfshav. Kh.“ volgende herinnering aan een proeve van exegese van prof. Geesink:

Wanneer ge eens kennis neemt van wat geschreven wordt door theologen, die het maar niet vinden kunnen met de besittingen door onze laatste generale synoden genomen, komt ge nog al eens tegen de bewering, dat de schrijver van Exodus 20 meende, dat de wateren onder de aarde waren, in aansluiting aan het oude Oostersche wereldbeeld, waarin de aarde dreef op het water.

Om nu nog niet in te gaan op de kwestie of God de Heere, die zelf met Zijn vinger de wet, en dus ook het tweede gebod geschreven heeft (Exodus 31:18), deze voorstelling had of om zich verstaanbaar te maken, zich aan deze dwalende meening geaccommodeerd heeft, wat toch geen Gereformeerde Christen kan aannemen, omdat dit de eere van God als den Waarachtigen te na komt, zou ik wel even willen vragen: Wat maakt men zich toch druk om overal dat oud-Oostersche wereldbeeld terug te willen vinden in het Oude Testament, zelfs daar waar het niet nodig is, omdat een heel eenvoudige verklaring, die in het milieu van Israël na zijn verblijf in Egypte volkomen past, voor de hand ligt.

In het tweede gebod (Exodus 20:4—6) wordt verboden een gesneden beeld of een gelijkenis te maken van hetgeen boven in den hemel is, of van hetgeen onder op de aarde is, of van hetgeen in de wateren onder de aarde is.

Israël kwam uit Egypte, waar men goddelijke eer bewees aan een vogel, aan een rund en aan een krokodil.

Nu ligt hier toch voor de hand bij wat boven in den hemel is te denken aan een vogelbeeld, bij wat onder op de aarde is aan een runderbeeld (denk aan het gouden kalf) en bij wat in de wateren onder de aarde is, aan het beeld van een waterdier.

Maar dan is het toch zoo klaar als de dag, dat met „wateren onder de aarde“ eenvoudig alle wateren bedoeld wordt, die in zee en meer en rivier al tijd zich onder de aarde bevinden, d.w.z. lager dan de aarde waarop wij den voet zetten, wilt gij bedenken het aardvlak.

Zóó legt in zijn „Van 's Heeren ordinantien“ Prof. Dr. Geesink het tweede gebod uit (Deel I, blz. 112). Prof. Geesink, die na zijn verscheiden zoo geruimd is als accuraat wetenschappelijk theoloog, zal toch vooral in den tijd, toen hij zoo schreef, genoeg bij geweest zijn, om een wetenschappelijke exegese te geven. Of wist men in het begin van deze eeuw nog niet van dat oud-Oostersche wereldbeeld? Is de kennis daarvan zoo uit den allerjongsten tijd?

Prof. Geesink gaat na de exegese van dit deel van het tweede gebod, waarin de bekende uitdrukking voorkomt, en die ik vrij weergaf, voort:

„En dat dit de juiste verklaring is, blijkt uit de vergelijking met Deuteronomium 4:15—18, waar Mozes Israël nog eens tot onderhouding van het tweede gebod aanmaant. Daar toch lezen wij: „Wacht u dan wel voor uwe zielen; want gij hebt geen gelijkenis gezien ten dage als de Heere op Horeb uit het midden des vuurs tot u sprak: opdat gij u niet verderft en maakt u iets gegedens (n.l. een gesneden beeld), de gelijkenis van eenig beeld, de gedaante van man of vrouw; de gedaante van eenig beest dat op aarde is; de gedaante van eenigen gevleugelden vogel, die door den hemel vliegt; de gedaante van iets, dat op den aardbodem kruipt; de gedaante van eenigen visch, die in het water onder in de aarde is.“

Alzoo ook hier dezelfde soorten van levende wezens, van dieren, als in Exodus 20:4. Want wel staat in onze vertaling van Deut. 4:16: „de gedaante van man of vrouw“, maar in het oorspronkelijke is sprake van het „mannelijke“ en het vrouwelijke“.

Dat is toch een eenvoudige uitlegging van het tweede gebod en ook van de woorden „die in de wateren onder de aarde zijn“.

Een uitlegging, die geen woord geweld aandoet, waarbij geen omhaal van geleerdheid omtrent het oud-Oostersche wereldbeeld van noode is; Een exegese, die, wat nog wel van het hoogste gewicht is, het gevaar vermijdt, van aan te nemen, dat God de Heere, de eigenlijke en eenige schrijver van deze woorden, Zich geaccommodeerd (aangesloten) heeft aan de dwalende meening van dien tijd.

Wanneer in onze dagen zoo hardnekkig vastgehouden wordt aan een exegese, waarbij het hoogste gewicht gehecht wordt aan het oud-Oostersche wereldbeeld, dat dus de uitlegging moet bepalen, maar waarbij tegelijk het Hoogste Wezij omlang gehaald wordt, dan zoudt gij haast geneigd zijn te roepen: „Bewaart u zelve van de afgoden“. Weest op uw hoede voor afgoderij plegen met de wetenschap en bepaald met wat de wetenschap aan het licht gebracht heeft van het oud-Oostersche wereldbeeld.

Teekenen en wonderen van den antichrist.

Dr. J. H. Gunning J.Hzn. geeft in „Pniël“ het volgende:

Hoever de waanzin van „vroms“ menschen, die aan Gods Woord niet genoeg hebben, gaan kan zien wij uit het gedoe van en met Jozef Weissenberg uit Berlijn. Deze man, die door zijn verwaande volgelingen niet minder verheerlijkt wordt dan de zoetelinge Krisjuaal, van wien wij allen het noodige (en overbodige) in onze bladen gelezen hebben, is voor zijn vereerders de „goddelijke meester“ der evangeelisch-Johanneische kerk. Zij zien in hem „de vleeschwording der derde Persoon van het Goddelijk wezen. Als zoodanig heeft hij macht over alle geesten. Hij kan de booze geesten der krankheid verjagen. Hij bezit de gave der profetie en der helderziendheid, hij kan deze gave aan zijn werktuigen mededeelen, ja hij kan de geesten der ontslapenen door menschenontogen laten spreken.“ Zoo verhaalt zijn eigen orgaan „de Witte Berg“. Daarin lezen wij o.a., dat bij een feestelijke samenkomst van ongeveer 10.000 Weissenbergianen — zijn zo nog niet in Nederland? Mij dunkt ook voor hen is er plaats in ons seculair vaderland! — behalve de „goddelijke meester“ zelf ook een „Broeder Wagner“ aanwezig was, wiens „geestesvriend“ Koning Saul is, door wien hij zijne mededeelingen doot verkondigen, terwijl een „Zuster Wagner“ het privilege geniet dat Keizer Nero als haar „geestesvriend“ door haar spreekt. Een andere, broeder Holtz, heeft den Hoogepriester Kajafas als „geestesvriend“. Zuster Grete Müller heeft den grooten Bismarck als „geestesvriend“, die in een stil avonduur uit en door haar spreekt, onder de tonen van het lied: Hallelujah, Jezus leeft.

In datzelfde blad lezen wij, dat er in Duitschland al 46 plaatsen zijn, waar deze „kerk“ hare vergaderingen houdt.

Er bestaat een spreekwoord: „zeg mij wie uw vrienden zijn en ik zal zeggen wie gij zijt“. Dan geven deze vrienden Saul, Nero en Kajafas nog al te denken. Men zou anders denken dat Koning Saul nog al heilzame lessen gekregen had bij de heks, het „medium“ van Endor, en dat hij er feestelijk voor bedanken zou zich als geest te laten oproepen om door broeder Wagner te komen oorenen. Maar... men moet zeker geestverwant zijn om de heerlijkheid dezer geestesmededeelingen te kunnen waardeeren.

Doch scherts ter zijde! Is het niet alles even godslasterlijk als belachelijk?

Een genezene Fr. F. schrijft aan het slot van haar dankbaren brief: „Ik ben al de liefde en trouw, die gij aan mij, arm, zondig menschenkind bewezen hebt, niet waardig, o gij geliefde goddelijke meester, noch u daarvoor te danken. Niet alleen van mijn lichamelijk lijden hebt gij, lieve goddelijke meester, mij genezen, maar ook mijne ziel hebt gij van den geestelijken dood gered. Nu spreek ik u, lieve goddelijke meester, evenals aan uw lieve werktuig, Zuster L. in S., mijn hartelijken dank uit. Ik smeek u, bewaar mij ook verder bij uw goddelijken stroom tot aan mijn laatste ademtucht.“

Men weet hoe een „broeder“ dezer secte, de magnetiseur Holtz, een lijk drie dagen lang magnetopatisch behandeld heeft, om den gestorvene weer tot het leven terug te roepen. Al heeft de slimme vogel Weissenberg gepoogd zich uit dit vizioe zankje terug te trekken, hij is toch de eenige zedelijk-verantwoordelijke persoon.

Dat zulke sluwe bedriegers er in slagen zoovele duizenden te verstrikken — ook door de onloochenbare „wonderen“, die hij af en toe verricht — is niet te verwonderen. Maar het is toch wel een droevig teekenen des tijds. Hoezeer is de invloed der Kerk van Christus weggezonden, hoe is haar greep op de zielen verslapt, hoe ontbreekt het den geloovigen aan de onderscheiding en de beproefing der geesten! Want het zijn toch meerendeels gedoopte christenen, die aan deze duivelsdiensten deelnemen.

Zoodra iemand maar een grooten mond (ik had haast een ander woord gekozen) open doet, stroomden de menschen toe. Zij weten niet meer wat er in Openb. 13:11 geschreven staat.

Zoodra iemand maar met de kracht der „genoezing“ optreedt, is hij in breede kringen welkom. Zeggen Openb. 13 en 2 Thess. 2 niet dat ook de Satan mirakelen verrichten zal?

Zoodra de wereld der geesten in het spel komt, vloeien de scharen toe, ondanks de dringende en ernstige waarschuwingen van Gods Woord, die al dergelijken omgang verbiedt.

De tijd nadert dat allen het Beest zullen aanbidden.

De „Jezusfiguur“ van Schweitzer.

In „De Stroom“ schrijft dr. C. E. Hooykaas:

Indien wij Schweitzer's reconstructie een „nieuw Leven van Jezus“ noemden, dan moet aanstonds het misverstand uit den weg geruimd, alsof hij een volledige biografie zou meenen te kunnen geven; niets staat verder van Schweitzer.

Maar wel schildert hij een volledig en samenhangend, wel afgerond beeld van het openbare optreden van Jezus. Dit heeft zeer kort geduurd; binnen één jaar, waarschijnlijk zelfs binnen eenige maanden, heeft zich het groote gebeuren afgespeeld, dat bedoeld was De Groote Verandering in de wereldgeschiedenis te weeg te brengen, en dit ook gedaan heeft, al was het op geheel andere wijze dan het in de bedoeling lag.

Voor ik verder ga, deel ik mede, dat Schweitzer voor zijn Oplossing de traditie van Marcus, als het oudste evangelie, volgt, en dat hij zich getrouw niet alleen bij den tekst, maar ook bij de volgorde van Marcus aansluit met omzetting van slechts één belangrijk gedeelte.¹⁾ Wil men Schweitzer zelfstandig volgen, dan leze men Marcus er op na met een enkele toevoeging uit het Mattheüs-evangelie.

Dit is dan in het kort de toedracht van Jezus' openbare leven, volgens Schweitzer.

¹⁾ De Verheerlijking op den Berg, Mc. 9:2—13, wordt geplaatst vóór de Vraag van Caesarea Filippi, Mc. 8:27—30.

Bij den doop door Johannes is in Jezus de zekerheid gewekt dat hij de door God geroepene, de Messias of Christus, zou zijn in het Godsrijk, waarvan Johannes de rassche naderkomst predikte. Johannes bevroedde van Jezus' bestemming niets, dacht zelfs in het geheel niet aan de aardische komst van den Christus, verwachtte hoogstens de voorbereidende komst van den heraut van het Godsrijk, Elia. De groote vraag, die hij uit de gevangenis later tot Jezus laat richten Mt. 11:3: „Zijt gij degene die komen zou of hebben wij een andere te verwachten?“ beteekent dan ook niet: „Zijt gij de Christus?“ maar „zijt gij de voorbereider, Elia?“ Johannes predikt alleen de boetedoening in afwachting van het groote Einde en het Oordeel en het nieuwe Begin. Zijn doop is het voorbereidend sacrament der inwijding, het herkenningsteeken Gods voor Later.

Als Jezus dan optreedt, heeft hij geen andere Boodschap dan Johannes: slechts dit verschil bestaat, dat hij in 't geheim zichzelf reeds den Christus weet. Maar dit wordt tot niemand uitgesproken, zelfs niet tot de Twaalve, die hij overigens inwijd in de Heilgeheimen van de Toekomst. Jezus' prediking is een voorbereiding, dat men zich gereed houde voor de onmiddellijk ophanden zijnde hemelsche Catastrofe; zijn zedeleer is louter negatief, een boetedoening ter voorbereiding van het Godsrijk. „Interims-ethiek“; d.i. een levenshouding wordt geleerd en bevolen, die slechts betrekking heeft op den korten tusschentijd van het nu en den Dag des Heeren.

Hoe kort de prediking en rondgang van Jezus door Galilea ook duurt, nog valt het wachten zijn hujgend ongeduld te lang; hij verzamelt twaalf jongeren, en zendt hen aldaan uit, om 't land door te gaan en de Komst van het Rijk te prediken. Dit zal de ontkenning — zoo meent Jezus — verhaasten. Ieder bereide zich erop voor, ieder vermanne zich met alle geloof dat God hen verleent tot den laatsten strijd, die aan de Komst zal voorafgaan; en mogen de Twaalve allereerst bereid zijn, als 't moet, in de laatste beproefing voor de zaak van het Rijk te lijden; lang duren zal dat niet!

Wisten de discipelen, ondanks hun opdracht, niet, dat hun meester zelf de te verwachten Christus van den laatsten Dag was, de booze geesten der bezetenen, die Jezus door zijn geestelijke kracht uitdreef, wisten dat wel, erkende hem leidrechtig als zoodanig, maar werden tot zwijgen gebracht. Toch dreigt door hen het Geheim uit te komen; Jezus is geneigd voortaan de menschen te ontwijken. Als nu de Twaalve van hun zendingsreis wederkeeren, en door hun prediking de Komst van het Rijk niet naderbij gerukt blijkt te zijn, komt in Jezus tengevolge van deze teleurstelling een crisis: het vermoeden rijst bij hem, dat het Uiteindelijke wellicht niet door het lijden van de getrouwen in het algemeen gekocht moet worden, maar ten koste van zijn eigen eenzamen ondergang zal kunnen worden verweerd. In de spanning van dezen zelfstrijd zoekt Jezus met de onkundige Jongeren de eenzaamheid in het hooze Noorden van het land (de omgeving van Caesarea Filippi).

Geheel onkundig zijn alle Jongeren echter niet. Drie van hen, Simon Petrus, Johannes en Jacobus, kennen het geheim dat hun meester de Christus is; het is hun openbaar geworden in een oogenblik van gemeenschappelijke extase, in de geestverrukking van het heilige uur, toen zij met Jezus samen waren en hem in Verheerlijking op den berg gezien hadden, bovenmenscheijk verheven tusschen de hemelsche gestalten van Mozes en Elia. Toen hadden zij in hem als den Christus geloofd en hem dit beleden; maar Jezus had strikt verboden, daarvan tot iemand te spreken.

Nu, in de afzondering van Caesarea Filippi, vraagt Jezus den zijnen hoe de menschen over hem spreken; hij bespeurt dat men een profeet, hoogstens een wegbereider van het Godsrijk in hem ziet; Petrus belijdt dan echter, in zijn onstuimigheid het verbod overtredend, dat Jezus de Christus is. Deze belijdenis van Petrus is eigenlijk een verraad aan zijn Heer. Deze weersprekt het niet, zoodat alle twaalf thans het heilgeheim kennen; hun wordt echter uitdrukkelijk geboden, ervan te zwijgen.

Dan deelt Jezus hun mede, dat hij naar Jeruzalem moet gaan, om daar — niet te prediken maar: — te lijden en te sterven, en door zijn dood de komst van het Godsrijk te verwekelijken. Want zoo zal de moeilijke vraag: hoe hij, de levende mensch, tevens de verhoogde koning van het aanstaande Koninkrijk Gods op aarde zou zijn, nu blijkbaar moeten worden opgelost; Jezus moet sterven, om weder als nieuwe mensch op te staan en zich in zijn Wederkomst als koning van het nieuwe Rijk op aarde te doen kennen. De gansche Beproefing neemt hij op zich. Den zijnen zal zij bespaard blijven; hoogstens zullen de drie meest getrouwen mede zijn beker moeten drinken en met zijn doop gedoopt worden, maar voor de verdere wereld, voor allen die uitverkoren zijn, is zijn dood het volle rantsoen der verlossing. Zoo gaat Jezus naar Jeruzalem om te sterven, en door zijn vrijwilligen dood de komst van het Godsrijk te verhaasten; ja — naar Schweitzer's eigen woorden — te provoceren.

Het optreden dan te Jeruzalem is wederom aankondiging van het naderend einde en van den Dag die komt. Door de Jeruzalemmers wordt Jezus niet als Christus begroet, noch herkend. Maar het verraad van Judas brengt aan de priesters de mare, wie deze prediker eigenlijk bedoelt te zijn; het verraad van Judas bestaat juist daarin, en niet in 't onnoozele aanwijzen van de plaats, waar men Jezus kon in hechtenis nemen. Als Jezus dan, hiertoe door den Hoogepriester getart, zich voluit den Messias heeft verklaard — „Ik beweeer u bij God of gij de Christus zijt?“ — „Gij zegt het, want dat ben ik, en gij zult den Menschenzoon zien zitten ter rechterhand Gods en komen met de wolken des hemels“ — wordt hij veroordeeld, beschimpd, straks naar Pilatus gevoerd, gekruld, — en aan het kruis wacht hij met wakend bewustzijn tot den dood toe op de Verlossing.

²⁾ Een der zwakste plekken in Schweitzer's reconstructie is, dat hij aanneemt, dat Jezus deze belijdenis van Petrus niet gewenscht en ook niet verwacht zou hebben.

Zoo sterft Jezus, voor de volheid van zijn overtuiging en voor de dwaling van zijn hoop: dat nu, door zijn sterven, de Veleindiging zou komen. Toen de Jongeren na drie dagen (vreemd maar verheerlijkt) Hem weerzagen, hebben zij in het geloof aan de ophanden Wederkomst des Heeren de Gemeente gegrondvest.

Aldus, zeer in 't kort, en ontdaan van die verve, welke de overtuiging dat hij de waarheid heeft blootgelegd aan een auteur geeft, de voorstelling van Schweitzer aangaande de historische toedracht van Jezus' optreden en ondergang. Zoo vreemd als zij velen moge schijnen, en zoo fantastisch zij is, en zooveel recht men heeft, om aan den schrijver te verwijten dat hij op zijn beurt, tot waarmaking van zijne inzichten, niet minder roekeloos dan Renan en de verdere opstellers van het liberale Jezusbeeld, een Leben-Jesuroman dichtte, en met terzijdelating van teksten, die hij niet gebruiken kon, andere bijbelwoorden dwong tot vreemde diensten, — er is in Schweitzer's beeld toch veel van groote waarde. Ten eerste is het een beknopt en zeer aanschouwelijk beeld dat hij ontwerpt; ten tweede sluit het zich wonderlijk goed aan bij het oudste Christendom der Jeruzalemsche gemeente; maar ten derde is het van onvergelykelijke beteekenis dat het eschatologische karakter (van de evangelieprediking zoowel als van de evangeliegeschiedenis) hier en hier voor 't eerst tot zijn volle recht komt. Of de fantastische voorstelling van Jezus' leven en van zijn ondergang juist is, weet ik niet; ik betwijfel het zelfs ten sterkste. Maar wel weet ik dat nergens als bij Schweitzer zoo juist de beklemmend sterke verwachting van het nabijzind Goddijk uit de evangeliën naar voren is gebracht. En dit ongetwijfeld met volle recht. Of Jezus zelf in een extatische waan zich tot den Christus geprononceerd en zijn Wederkomst verwacht heeft, is op zijn minst onzeker; maar volkomen terecht mag Schweitzer ons leeren, dat hij in de evangeliën voorgesteld wordt als de Heer der Toekomst en dat zijn aardse optreden geschilderd wordt als niet anders dan de flauwe voorafschaduwing van de Heerlijkheid, waarmee hij zich spoedig — o op het onverwachtst, maar stellig zeer spoedig — zou openbaren.

In de evangeliën is het allereerscheidende element: de eschatologische Christus.

K. S.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Loosdrecht: P. v. d. Sluis te Onstwedde en C. Stam te Alpeveer bij Hoogeveen.
Zevenhuizen (Z. H.): W. G. Beversdorp, cand. te Brunnem en P. Warmenhoven, cand. te Den Haag.

Beroepen te:

Garmen en Westbroek: F. A. Hofman, cand. te Kampen.
Gramsbergen: J. Bavinck, cand. te Rotterdam.
Leens: C. Stam te Alpeveer bij Hoogeveen.
Makkum: W. Tom te Wierum.
Stadskanaal-Pekelderweg: P. Veenhuizen, cand. te Groningen.
Twijzel: F. J. Scholten, cand. te Almelo.
Voorschoten: Dr. G. B. Warth te O- en W.-Souburg.
Waardhuizen: H. v. d. Heijst, cand. te Rotterdam.

Aangenomen naar:

Buizen (vac. wijlen A. J. Mulder): J. A. Schep te Bohnes.
Zwartemeer: F. H. Hoekema, cand. te Nieuwolda.

Bedankt voor:

Brussel (België): H. Holtrop te Dinslaken-Dort.

Intrede te:

Hazerswoude: Mr. G. M. den Hartogh, cand. Tekst Joh. 3: 29 en 30.

Hoek v. Holland: D. Bremmer, Tekst Hand. 26: 18.
Warmer: N. Streefkerk, cand. Tekst 1 Cor. 4: 20.

Afscheid van:

Beinum: J. H. Kroeze, Tekst Zondag 32.

Jubilea:

17 Maart: H. B. Nieborg te Heerjansdam, 40 jaar.
20 Maart: W. J. Goedbloed te Maarssen, 25 jaar.
20 Maart: R. de Jager te Nunspeet, 25 jaar.
20 Maart: Dr. J. G. Ubbink te Zevenhoven, 25 jaar.

Kerkinstelling:

Te Oosterwoude zal, naar de „N. Pr. Gron. Cri.“ meldt, volgens besluit van de Classis Assen der Geref. Kerken zeer binnenkort overgegaan worden tot instelling eenor plaatselijke Kerk. Men hoopt er weldra een lokaal voor de godsdienstvereeniging te bouwen.

De C. Kapteijn Dan:

Naar wij vernemen, loopt De C. Kapteijn Dan, Geref. predikant te Moerdijk, beroepen predikant te Amsterdam voor de Zending onder de Joden, alvorens zijn ambtswerk te aanvaarden, naar Leipzig te vertrekken, teneinde daar te studeeren aan het Institutum Judaicum.

Dr. D. K. Wielenga.

Dr. D. K. Wielenga, Geref. predikant te Voorschoten, ontving deze week per telefoon een beroep uit Bandoeng (Java) als 2den predikant der Geref. Kerk aldaar. De W. heeft dit beroep aangenomen en zal zich 4 Juni inschrijven naar Indië. Zondag 12 Mei zal afscheid gesproken worden.

Candidaten tot den H. Dienat.

De heer G. Zeyl, Theol. cand. aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, wonende te Sneek, Oude Koenmarkt 33, verzoekt mede te deelen, dat hij van zijn studie in het buitenland is teruggekeerd en zich dus gaarne weer beschikbaar stelt des Zondags voor de Geref. Kerken op te treden.

De Classis Utrecht der Geref. Kerken, in hare vergadering van 6 Maart j.l. bijeen, heeft na gehouden onderzoek met algemeene stemmen toegelaten tot den Dienat des Woords en der Sacramenten, den cand. J. M. Kroes. Hij zal zich gaarne van heiden af beroepbaar stellen. Zijn adres is Stenweg 32, Zeist.

Emeritaat.

De J. Vessier, Geref. predikant van de Geref. Kerken van Numansdorp en Klaarwaal, heeft bij zijn Kerkeraad het verzoek gedaan, om te bewilligen in zijn emeritaatsaanvraag, we-

gens 70-jarigen leeftijd, en dat de bevestiging van twee Kerken te zwaar valt. Dit verzoek werd op de meest oervolle wijze toegestaan.

Vereen. van Predikanten van de Geref. Kerken in Nederland.

De gewone jaarlijksche vergadering van deze vereeniging zal gehouden worden op Woensdag 3 en Donderdag 4 April a.s. in het Jaarbeursgebouw te Utrecht. Als sprekers hopen op te treden: Dr. S. P. Dee te Haren, Dr. F. Kramer te Heerwijk en Dr. I. A. Nederbragt te 's Gravenhage, resp. met de onderwerpen: „Wat is het testamentum Spiritus Sancti?“, „De goede werken als bewijzen van de echtheid des geloofs“ en „Kerk en vredesbeweging“, terwijl Dr. A. G. Barkey Wag te 's Graveland, een canserie hoopt te houden in de avondvergadering van Woensdag.

„GEREF. KERKEN IN HERSTELD VERBAND“.

Beroepen te:

Leeuwarden: Dr. N. D. v. Leeuwen te Harkema-Opsinde.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Beroepen te:

's Gravenhage: R. E. Sluiter te Assen.
Rijnsburg: G. Salomons te Amersfoort.
Vlissingen: A. M. Berkhoff te Amsterdam-West.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Tweetal te:

Leiden: R. Kok te Gouda en H. A. Minderman te Lisse.

Beroepen te:

's Gravenpolder: A. de Blois te Dirksland.

Bedankt voor:

Ridderkerk: R. Kok te Gouda.

Veenendaal: G. H. Kersten te Rotterdam.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Balk (toez.): A. W. Feenstra te Lollum.
Doorn: S. Ybema te Bijkersmilde.
Nieuw-Stadskanaal: J. A. Steenbeek te Nijeliske.

Ochelen: N. G. Bakker te Benschop.

Overland-Briewegen (toez.): D. Los te Scherpenisse.

Ransdorp-Schellingwoude: G. W. K. Hugenholtz, cand. te Utrecht.

Aangenomen naar:

Ransdorp-Schellingwoude: G. W. K. Hugenholtz, cand. te Utrecht.

Bedankt voor:

Kockengen (U.): L. G. Bruyn te Bergschenhoek.

Sluiskil (bij Gorinchem): A. T. W. de Kuis, hulppred. te Wemeldinge.

Westereen: H. P. Barnouw te Aardenburg.

Wilnis: D. Plantinga te Linschoten bij Woerden.

Zoetermeer-Zegwaard: G. A. Bruins te Ommen.

Zuiderwoude (toez.): G. W. K. Hugenholtz, cand. te Utrecht.

Intrede te:

Ten Boer: Ch. de Bous, cand. Tekst Lukas 22: 29.

Afscheid van:

Zevenhoven: J. H. Wolfensberger, Tekst Joh. 12: 36b.

Overleden:

28 Febr.: J. ten Oever, Em. pred. te Blitterswijk (L.), 75 jaar.

5 Maart: H. Smits F. Wzn, pred. te Nieuwleusen (O.), 62 jaar.

Lezers van „De Reformatie“, die met zooveel sympathie dit blad ontvangen, wilt ook uw FAMILIE-ADVERTENTIËN ter plaatsing zenden. //

WITTEVELDEN

Maandblad voor Gereformeerden Evangelisatie-arbeid.

Tevens officieel orgaan van het Centraal Verband.

HOOFDREDACTEUR: Prof. Dr. F. W. GROSHEIDE

Abonnementsprijs sl. 65 ct. p. j.

Evangelisatie-Commissies, die voor alle medewerkers een abonnement nemen, genieten reductie.

UITGEVER: W. D. MEINEMA - DELFT

W. A. HOUTMAN & Co.

SINGEL 116 TEL. 68871

SCHIEDAM

PIANO'S ook voor kunstspel

Grootte keuze Matige prijzen

ORGELS

Franco levering door 't gehele land.

APELDOORN BOEKHANDEL G. VAN DEN BOOM

beveelt zich beleeft aan voor de levering van alle BOEKEN, noodig voor School, Catechisatie en Huisgezin.

STATIONSSTRAAT 86 APELDOORN.

„DE REFORMATIE“ lezen en een geurig pijpje tabak in een

Big-Ben Pijp IS EEN GENOT

Bij de Uitgevers van dit blad is verkrijgbaar:

KAART VAN DE Geref. KERKEN IN NEDERLAND.

met alphabetische naamlijst.

De Classen-indeeling is op 1e kaart aangegeven. Formaat 60 x 70 c.M. Prijs 35 cents.

Franco toezending na ontvangst van het bedrag.

DISSERTATIE

Wie een Dissertatie wil laten drukken, verzuieme niet model en prijs aan te vragen ter drukkerij van

OOSTERBAAN & LE COINTRE GOES

CALLIGRAFEEREN VAN ALBUMS, DIPLOMA'S, OORKONDEN, WANDTEKSTEN, ETC.

D. VAN DER POORT JZN.

BILDERLOUKSTRAAT 16 ROTTERDAM

Chr. Muziektijdschrift „De Harp“

met maandelijksche Muziekbijlage

f 1.50 per jaar

onder redactie van F. PIJLMAN

Neemt proef met een abonnement en U zult algeheele voldoening smaken.

Administratie-Adres: Fred. Hendrikstr. 94, Amsterdam.

Voor een goede

Kerkelijke Administratie

gebruiken men onze REGISTERS tot het inschrijven van

Doopleden, Lidmaten in vollen rechte

en Huwelijksbevestigingen

in ledere dikte verkrijgbaar

Proefvellen op aanvraag ter inzage

Verder zijn bij ons verkrijgbaar:

Attestatiën voor Doopleden

„ „ „ „ Lidmaten in vollen rechte

Berichtkaarten verhuizing leden

Berichtkaarten Catechisatie-verzuim

Credentiebrieven

Beroepingsbrieven met Salarisregeling

Briefjes voor voorlezer en organist

Preekboekjes (24 bladz.)

Absentielijsten

Beknopte Kerkelijke Boekhouding

Beknopte Diaconale Boekhouding

Verpakkingspapierjes voor rolletjes centen, dubbeltjes, enz. — Gemakkelijk en goedkoop

Goes OOSTERBAAN & LE COINTRE

LUCHTVERWARMING

voor kerken en zalen.

Eigen beproefd systeem (zonder buisloids) buitengewoon lage bedrijfskosten; geen speciale stoker noodig, gestookt met goedkope gruiske

HUYGEN & GEVEKE

Fabriek te Amersfoort.

Kantoren te Amsterdam, Rotterdam, Groningen, Tilburg, Apeldoorn.

Uitgave van OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.

Jezus' lijden, sterven en opstanding

Tweede druk (Ineenvoeging der vier Evangelien) door H. J. VAN KEMPEN f 0.60

Al wat de vier Evangelisten over het Lijden, Sterven en de Opstanding van Jezus mededeelen, is hier naar tijdorde met de woorden der Schrift gerangschikt.

Voor H.H. Onderwijzers van groot gemak bij de behandeling der Bijb. Geschiedenis in deze weken voor Paschen.

Verkrijgbaar in ledere boekhandel, alsmede, na storting van het bedrag, verhoogd met 3 cents voor portkosten, op postrekening No. 36000, bij de Uitgevers.

De School met den Bijbel

Weekblad voor het Christelijk Onderwijs

Commissie van Redactie:

A. JONKMAN, J. LEENS, H. J. EMOUS en A. J. DREWER

Abonnementsprijs f 1.10 per kwartaal.

Reeds meer dan vijftientig jaar dient ons blad de Christ. Scholen op loffelijke wijze. Het mag zich verheugen in de staf van redacteurs en medewerkers, die behooren tot de meest vooraanstaande personen op het gebied van het Christ. Onderwijs, en die zich beijeren, de best mogelijke voorlichting te geven omtrent alle punten van theoretisch en praktisch schoolbeleid.

Van een degelijke behandeling in „De School met den Bijbel“ van onderwijszaken van allerlei aard en een principieel bespreking van allerlei vragen, die zich bij de opvoeding van kinderen voordoen, kan men zich steeds verzekerd houden.

Onderwijzers - Onderwijzeressen - Bestuursleden

indien gij nog geen lezer zijt, vraagt dan eens enkele nummers ter kennismaking bij ons aan.

DE UITGEVERS:

GOES. OOSTERBAAN & LE COINTRE

Medewe
W. Gr
Dr. J.
Wasser
Frank

Prof. D

INHOUD: Gev
Schrift: Ch
Loren: Verl
Onderwijs
Scholen: I
Literatuur:
— Perscho

GEREFO

Het verb
Reeds on
nderlinge
ding en lot
van hun v
tot de per
hebben wij
leef zoaals
ken ligt.

En in ve
der religie.
Wel is v
brengen va
eerste stud
stoffelijke
telijke reali
Nu eens,
bij Jeremia
een offerple
onverbrekel
hullen. Eve
behooren E
en wel zoe
trouw zou
beesten in
scheurd m
Dan wee
twee steene
boek (Ex. 5
Zijn verho
worden als
kan worde
Een ande
Hem het
zaamheid
wordt gete
Reeds tot
tot David,
7:12, 16—
132:11).

Bij de p
huwelijks (E
schapsverh
vergeleken
33:20, 21)
In de ni
dikt als ee
belofte. En
in het Woe
door en in
wezen.

Maar des
en ook in
en hooger
waarin de
waarvan E
Zichzelf p
komstig d